

Landskap: Småland. Upptecknat av: Gustaf Carlsson.
 Härad: Södra Tjust. Adress: Stormandebo, Ankarsrum.
 Socken: Hallingeberg. Berättat av: Fru Anna Larsson.
 Uppteckningsår: 1938. Född år ~~1865~~ i Hallingebergs socken.

Uppteckningen rör	sjukdoms uppkomst och botande.	sid 1.
	"När bröstslappen föll ned".	" 3
	Om vidskepelse och övertro:	
1)	Skyddande mot sjukdom.	" 4
2)	När spädbarn skulle avvänjas.	" 4
3)	Djurs skyddande mot krämpor.	" 4
4)	För erhållandet av trevnad i ladugård.	" 5
5)	Varsel om dödsfall man fick spörja.	" 5
6)	Då det var svårt att få smör.	" 5
7)	Tydor då barn bars till dopet.	" 6

ACC. NR. 5728

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland. Upptecknat av: Gustaf Carlsson.
Härad: Södra Tjust. Adress: Stormandebo, Ankarsrum.
Socken: Hallingeberg. Berättat av Fru Anna Larsson.
Uppteckningsår: 1938. Född år 1858 i Hallingebergssocken.

Sida 1.

Uppteckningen rör Sjukdom.

Att slå ut hett vatten var inte bra. Man kunde skada i mar-
ken boende väsen, antagligen älvor, varvid man därav blev sjuk. Den
mest förekommande sjukdom man därvid kunde få var "alver" - utslag.
För att skydda sig mot "alvera" fick därför tvätt- och badvatten stå
inne tills det kallnat. Företogs kropptvättningar och bad efter
mörkrets inbrott var det rådligast att låta vattnet stå inne till på-
följande dag. Släppte man dessutom tre gånger i glödande kol i vatt-
net var risken för sjukdom ännu mindre. Då vattnet slogs ut skulle
man spotta helst tre gånger.

Noga var det med att man spottade likaledes tre gånger in-
nan man gjorde "sina behov" liksom efteråt. Detsamma var förhål-
landet då man satte sig ute på en stubbe eller sten. Såväl då man
satte sig som då man steg upp skulle man spotta tre gånger.

"Alvera" ansågs i trakten vara av nio slag. De lindrigaste
arterna kunde man möjligen bota själv.

Man gick t.ex. till en plats -rum- dit varken sol eller
måne förmådde lysa in. Ett sådant rum var byns bastu. Efter att
noga ha stängt dörrenom sig bytte man linne där inne. Plagget fick
så hänga i bastun i tre dygn. Under såväl vandringen till som från
bastun fick man inte vända sig om, ej heller yttra något.

Svårare "alver" måste läsas bort.

En sådan "kunnig" gubbe fanns på orten. Behandlingen till-
gick så, att "patienten" placerades på en kallnad jernspis eller
spishäll. Att stå stödd mot en kakelugn dugde också i nödfall. Under
"behandlingen" skulle gubben vara ensam med den sjuke. Gubben mumlade
lämpliga besvärjelser varefter han tände en svavelbit, tog röken

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5728

Landskap: Småland. Upptecknat av: Gustaf Carlsson.
Härad: Södra Tjust. Adress: Stormandebo, Ankarsrum.
Socken: Hallingeberg. Berättat av Fru Anna Larsson.
Uppteckningsår: 1938. Född år 1865 i Hallingebergs socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2.

Uppteckningen rör forts. om sjukdom.

i munnen och blåste den genom halmpipor på den sjuke.

En i trakten särskilt ryktbar "klok" gubbe var Nils Kullberg, Rumma, Ankarsrum, död omkring 1915. Denne var mycket anlitad att "läsa" om folk.

Man försökte även bli kvitt sjukdomen genom offer, varvid pengar mestadels offrades. Slanten gömdes då under en sten, i ett stort stenröse eller under ett gammalt bodgolv. I allmänhet tycks man låtit slanten försvinna ned under föremål och gömmas undan där mörker var rådande.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5728

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland. Upptecknat av: Gustaf Carlsson.
Härad: Södra Tjust. Adress: Stormandebo, Ankarsrum.
Socken: Hallingeberg. Berättat av Fru Anna Larsson.
Uppteckningsår: 1938. Född år 1865 i Hallingebergs socken.

Sid. 3.

Uppteckningen rör "När bröstlappen föll ned".

Vid smärtor i bröstet och mellangärdstrakten troddes förr, att det onda härrörde av att "bröstlappen fallit ned". Att bota denna åkomma tillgick så, att man skar av ovanskorpan - den upphöjda delen alltså - av en kaka, "gröpade" ur densamma och lade skorpan på den sjukes bröst - just nedanför bröstbenet. En ulltråd eller annat lämpligt brännbart påtändes och infördes under skorpan varefter denna trycktes mot kroppen. Lågan slocknade snart, men genom lågan förbrukades syret - det blev mindre luft under än utanför brödskorpan - varför denne sögs fast vid huden. Genom att brödskorpan satt fast vid huden troddes det att "den nedfallna bröstlappen" sögs upp igen i sitt rätta läge.

Proceduren kunde även utföras med ett glas.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Gustaf Carlsson.
Härad: Södra Tjust. Adress: Stormandebo, Ankarsrum.
Socken: Hallingeberg. Berättat av Fru Anna Larsson.
Uppteckningsår: 1938. Född år 1865 i Hallingebergs socken.

Sid. 4.

Uppteckningen rör Vidskepelse och övertro.

1) Om morgonen, när man gick ur bädden, skulle inte täcket lämnas uppslaget över densamma, ty flög då fåglar däröver kunde man bli sjuk.

Man skulle inte räkna fåglarnas antal i ett flyttfågelsträck -plog-, ty då kunde man också bli sjuk.

2) Spädbarn, som möjligen voro i tid att "vänjas av" skulle man göra detta med innan flyttfåglarna kom om våren.

3) Då en nykalvad ko första gången släpptes ut ur ladugården efter kalvningen, skulle hon kliva över stål. En kniv, en hack eller annat eggjärn lades invid tröskeln där kon skulle gå fram. Samma var förhållandet då djuren första gången släpptes ut på bete på våren.

ACC. NR. 5728

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland. Upptecknat av: Gustaf Carlsson.
Härad: Södra Tjust. Adress: Stormandebo, Ankarsrum.
Socken: Hallingeberg. Berättat av Fru Anna Larsson.
Uppteckningsår: 1938. Född år 1855 i Hallingebergs socken.

Sid. 5.

Uppteckningen rör forts. om vidskepelse och övertro.

4) För att få trevnad i ladugården och svinhuset
ete. ansågs det vara bra att i trösklar eller andra föremål borra hål
hål och däri tömma kvicksilver. Särskilt var detta en försiktighets-
åtgärd då huset var nybyggt.

5) Om kakorna vid gräddningen blevo svarta och
brända i ugnen varslade det om, att man fick spörja dött. Detsamma
var förhållandet om kakorna vände sig om vid upplockningen. Kommo
stolarna i rad på golvet vid omflyttning och städning t.ex. varslade
detta också om dödsfall.

6) Tidvis var det svårt att få smör vid kärningen.
Särskilt ansågs detta vara fallet vid den tiden, då nyponbuskarna
blommade. På eftersomrarna, då kvinnorna gick till varandra och bytte

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5728

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland. Upptecknat av: Gustaf Carlsson.
Härad: Södra Tjust. Adress: Stormandebo, Ankarsrum.
Socken: Hallingeberg. Berättat av Fru Anna Larsson.
Uppteckningsår: 1938. Född år 1865. i Hallingebergs socken.

Sid. 6.

Uppteckningen rör forts. om vidskepelse och övertro.

mjolk för ostning - hade ostgänge - kunde det också bli svårt att få smör. Någon kunde ha "skämt" mjölken för den andra, troddes det, vid någon av de olika bytningarna. För att lättare få smör lade man då en silverslant i kärnan. Litet alun eller någon sked brännvin var också bra att lägga i grädden under kärningen.

7) När ett barn skulle bäras till dopet skulle man gå fort med detsamma. Barnet skulle då bli kvickt och flyhänt i sitt arbete och därvid bättre komma sig framåt i livet, ansågs det. Hade man under vandringen till och ifrån dopakten av någon anledning fått gå omvägar eller genvägar eller på annat sätt fått gått vidlyftigt, tyddes detta så, att barnet under sin levnad kom att få färdas vida omkring i världen. Den som bar barnet - gudmodern alltså - ansågs det att barnet ofta blev likt till lynne och egenskaper. Hade gudmodern

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5728

Landskap: Småland. *Upptecknat av:* Gustaf Carlsson.
Härad: Södra Tjust. *Adress:* Stormandebo, Ankarsrum.
Socken: Hallingeberg. *Berättat av:* Fru Anna Larsson.
Uppteckningsår: 1938. *Född år:* 1865. *i:* Hallingebergs socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sid. 7.

Uppteckningen rör forts. vidskepelse och övertro.

läggning för läsning och intellektuellt begåvad fick barnet samma egenskaper. Var hon stram eller snarstucken, samma egenskaper fick även barnet o.s.v.

Skriv endast på denna sida!